

PREZENTACE STŘEDOČESKÉHO KRAJE
Odbor školství, mládeže a sportu

Prevence společensky nežádoucích jevů u dětí a mládeže

Prevenci společensky nežádoucích jevů u dětí a mládeže je věnována ve Středočeském kraji velká pozornost.

Primární prevence je zajišťována v souladu s Národním programem rozvoje vzdělávání, tzv. Bílou knihou, s Akčním plánem Evropské unie boje proti drogám pro období 2000 - 2004, s Usnesením vlády ČR č. 1045 o Národní strategii protidrogové politiky na období 2000 – 2004 a dokumentem WHO Evropské zdraví 21 - Cíl 12 a Usnesením vlády č. 1046 k Dlouhodobému programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky Zdraví pro všechny v 21.století.

Primární prevence se realizuje na každé škole a v každém školském zařízení Středočeského kraje.

Školy a školská zařízení

Typ zařízení	Počet zařízení	Počet dětí/studentů	Počet pedagogů
MŠ	387	30463	-
ZŠ	478	975910	-
Gymnázium	28	12302	889
SOŠ	41	15579	1248
SOU	44	14823	1298
VOŠ	11	1855	95

Typ zařízení	DD	DVÚ/VUM	Ostatní stacionární zařízení	Ostatní rezidenční zařízení
Počet	15	6		3 SVP Příbram, Řevnice, Kolín
Počet dětí	509	174		
Počet pedagogů	132	52		

Obce zřizují dalších 11 ZvŠ – počet žáků – kraj neneviduje
 Soukromý zřizovatel 1 ZvŠ – počet žáků - 32
 Církev 1 PŠ - počet žáků - kraj neneviduje

Základním principem strategie prevence společensky nežádoucích jevů je výchova dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu, techniky vedoucí k rozvoji a posílení pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti. Prevence společensky nežádoucích jevů zahrnuje aktivity v těchto oblastech :

- a) násilí a šikanování,
- b) záškoláctví,

- c) kriminality, delikvence, vandalismu, aj. forem násilného chování,
- d) ohrožení mravnosti a ohrožení mravní výchovy mládeže,
- e) xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu,
- f) drogových a nealkoholových závislostí,
- g) alkoholismu a kouření,
- h) virtuálních drog a patologického hráčství (gambling),
- i) zneužívání anabolik a dalších látek, medikamentů,
- j) diváckého násilí,
- k) komerčního sexuálního zneužívání dětí,
- l) syndromu týraných dětí a zneužívaných dětí.

Problematika prevence sociálně patologických jevů byla zajišťována formou státní dotace na grantový Program č. I – „Minimální preventivní programy realizované, školními zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi“ ve Středočeském kraji. Od roku 2002 bylo v rámci tohoto grantového programu rozděleno 3 962 000,00- Kč. V roce 2004 Odbor školství, mládeže a sportu zpracoval seznam 81 žádostí. Orgány kraje schválily rozdělení finanční dotace 1 478 000,00 Kč mezi 31 žadatelů z řad škol, školských zařízení a nestátních neziskových organizací.

Přehled přidělených dotací – Program č. I

PROGRAM č. I - přehled dotací

Rok	Státní dotace	Požadované dotace	Počet žadatelů	Počet zafinancovaných projektů
2002	1 094 000,00 Kč	4 157 100,00 Kč	28	20
2003	1 390 000,00 Kč	1 832 250,00 Kč	22	22
2004	1 478 000,00 Kč	5 827 415,00 Kč	81	31

Přehled projektů Programu č. I – za rok 2004

Název projektu/programu	Organizace realizující projekt	Popis aktivity
Preventivní program jako součást každodenního života školy	2.ZŠ Beroun Preislova 1335, Beroun	Základním principem tohoto projektu je budování dobrých vztahů ve třídě pomocí prvků prožitkové pedagogiky. Cílem je projektu je vytvářet podmínky pro další aktivity rozvíjející dovednosti v kurzech Go. Významnou roli v programu formování osobnosti žáků hrají třídní učitelé a další pedagogičtí pracovníci školy.
DROPE	Spec. školy a U Kladno - Vrapice	Projekt je zaměřen na prevenci vzniku drogových závislostí a xenofobie mezi dětmi a mládeží vyžadující zvláštní péči. Cílem je osvojení si zdravého životního stylu, seberealizace. Do projektu se účinně zapojí pedagogičtí i nepedagogičtí

		pracovníci školy, rodiče a další subjekty.
A jedeme dál	PPP - Kladno	Projekt je zaměřen na aktivity v rámci přípravy pedagogů v oblasti primární prevence sociálně patologických jevů s cílem zvyšování kompetencí pedagogů, vytváření příjemné atmosféry školy a získávání praktických dovedností použitelných v přímé práci s dětmi.
Plavecký maratón 2003	SOU strojíreské, Slaný, Šultysova 518	Program se zabývá problémem negativních vlivů působících na mladou generaci náctiletých. Je zaměřen na využívání volného času – setkávání mladých lidí podobných zájmů. Akce je určena pro cca 900 mladých lidí. Akce je doplněna anonymní anketou provedenou dotazníkovou metodou týkající se konkrétních problémů primární prevence proti negativním vlivům u mládeže.
Alternativní formy vzdělávání žáků a pedagogických pracovníků	PPP Kolín, Jaselská 826	Projekt se skládá ze tří částí. Dva z nich se věnují práci s dětmi na ZŠ okresu Kolín. Vrstevnické programy jsou zaměřeny na zvyšování sociálních kompetencí dětí a mládeže. Třetí část je věnována vzdělávání pedagogů.
Preventivní program jako součást každodenního života školy	SOU řemesel OU a U, Kutná Hora	Projekt je zaměřen na vzdělávání pedagogických pracovníků. Spolupráce školy s rodiči, výchova ke zdravému životnímu stylu, rozvoj osobnosti, snaha o vytváření správného žebříčku hodnot, vytváření optimálních podmínek pro využití volného času a peer program.
Já a ti druzí	Gymnázium a SPgŠ Čáslav	Cílem programu je motivovat vrstevníky a zapojit je prostřednictvím netradičních metod aktivního sociálního učení do peer programů, rozvíjet pozitivní chování, výchova ke zdravému životnímu stylu. Součástí programu je týmová spolupráce rodičů, pedagogů a dalších subjektů.
Ostrov bezpečí	ZŠ Jungmanovy sady, Mělník	Tento primární preventivní program se zaměřuje na komplexní řešení veškerých negativních sociálně patologických jevů ve spolupráci školy s rodinou a dalšími subjekty.
Budme sami sebou	Gymnázium Jana Palacha Mělník	Projekt je zaměřen na rozvíjení mimoškolních vztahů mezi studenty a učiteli. Součástí jsou besedy, přednášky, volnočasové aktivity.

Dokážeme to spolu!	ZŠ Mšeno, Boleslavská 360	Základní ideou projektu je zvyšování odolnosti dětí vůči nežádoucím sociálně patologickým jevům, optimalizovat klima školy s výraznou snahou postihnout všechny hlavní účastníky života školy i jiné subjekty.
Rozvíjením zájmových aktivit k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže	ZŠ Bělá pod Bezdězem, Máchova 1110	Program oslovuje širokou skupinu dětí, mládeže a nabízí jim alternativní programy pro volný čas. Cílem je zvyšovat odolnost dětí proti stresům a zvládat různé životní problémy a konflikty.
Využij svou šanci (Rozvoj sociálních dovedností pro život)	PPP Mladá Boleslav, Václavkova 1040	Projekt je zaměřen na práci s problémovými dětmi a mládeží. Zaměřuje se na rizikové faktory sociálně patologických jevů u dětí – poruchy koncentrace pozornosti, zdravotní postižení, školní neúspěšnost, poruchy chování a učení. Učí vyrovnávat se s problémovými situacemi v rodině i ve škole.
Domluvíme se II ?	II. ZŠ Loučeň, 289 37	Projekt rozvíjí sociální dovednosti u žáků v rámci školního kolektivu, podporuje sebevědomí žáka a dává prostor pro realizaci osobních názorů zkušeností žáků. Součástí projektu i kvalitní protistresová výchova, zvládání konfliktů.
Střípky 2003	PPP Nymburk, Masarykova 895	Příprava středoškoláků na práci s dětmi a mládeží, vedení klubů. A rozšíření programů sociálního učení do ZŠ a SŠ. Rozvoj a harmonizace osobností středoškolských aktivistů. Vylepšení sociálního klimatu ve třídách.
Seznamovací a prožitkové kurzy - získávání psych. dovedností	Gymnázium Nymburk, Komenského 779	Primární prevence směřovaná k nově nastupujícím žákům, seznamovací a prožitkové týdenní kurzy. Primární prevence nenásilnou formou prolíná výchovu estetickou a sportovní. Jsou použity metody aktivního sociálního učení a výchova ke zdravému životnímu stylu.
"Sám sebou" prim. protidr. prevence a prevence soc. pat. jevů MPP "Škola bez drog"	PPP Praha - západ, Zborovská 11	Projekt je zaměřen na děti ve věku 11 – 15 let, jejich rodiče a pedagogické pracovníky. Hlavní cíl je prevence sociálně patologických jevů, rozvíjení schopnosti odmítnout drogu, eliminace záškoláctví, vandalismu, šikany, vznik stabilní a vyrovnané osobnosti.
Spolu na cestě	VOŠ a SOŠ Březnice,	Tento projekt se týká primární prevence

	Rožmitálská 340	v oblasti sociálně patologických jevů. Je orientován nejen na studenty, ale také na pedagogy, rodiče a odborníky. Formování zdravé osobnosti.
Škola bez drog	ZŠ a MŠ Chrašnice, 262 72	Program Škola bez drog podporuje pozitivní seberealizaci dětí v oblasti volného času, zlepšení psychosociálního klimatu školy, zvyšování odolnosti vůči negativním sociálně patologickým jevům, zvládání konfliktů atd.
Minimální preventivní programy pro rok 2003, Program č.I	Gymnázium K. Čapka, Školní 153	Prevence kriminality a životního stylu bez drog a jiných patologických závislostí. Je zaměřen na sebepoznání, prohloubení odpovědnosti za své jednání, rozhodování a vystupování.
Minimální preventivní program na ISS, OU a U Jesenice	ISS, Ou a U Jesenice, Žatecká 1	Celoroční projekt – zvyšování odolnosti vůči sociálně patologickým jevům, sebepoznání, osvojování pozitivního sociálního chování, výchova ke zdravému životnímu stylu.
Víš co smíš	Dům dětí a mládeže Rakovník	Využití volného času, zdravý životní styl, komponované pořady, výchovné besedy, poznávací a exkurzní činnost
Komplexní preventivní program	Gymnázium Z. Wintra, Rakovník	Komplexní preventivní program zahrnuje besedy, přednášky, poradenství, soutěže, programy peer-aktivistů, výcvikové programy studentů

K zabezpečení plnění úkolů v oblasti primární prevence sociálně patologických jevů na školách a ve školských zařízeních Středočeského kraje poskytl Středočeský kraj vlastní finanční prostředky :

Přehled dotací na primární prevenci:

2002 - 1 200 000,00 Kč

2003 - 1 500 000,00 Kč

2004 – 1 600 000,00 Kč

V roce 2004 byly Odborem školství, mládeže a sportu zabezpečeny tyto aktivity v oblasti primární prevence sociálně patologických jevů :

Další vzdělávání – zvyšování odborné kvalifikace okresních a školních metodiků prevence, výchovných poradců, ředitelů aj. pedagogických pracovníků škol a školských zařízení Středočeského kraje. S cílem poskytovat přesné, objektivní a aktuální informace v oblasti metodiky, legislativy a programů pro využití v primární prevenci sociálně patologických jevů. Důraz je kladen i na praktickou využitelnost a dodržování legislativních postupů v praxi.

V rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byly uspořádány tyto semináře :

A) Semináře

a) třídenní

Prevence školního násilí a šikany- pro okresní a školní metodiky prevence, výchovné poradce a zájemce z řad pedagogů základních, středních a speciálních škol.

b) dvoudenní

Osobnostní výchova pro učitele ZŠ

Osobnostní výchova pro učitele SŠ, SOU a OÚ

Prevence rizikových faktorů a chování dětí a dospívajících – pro ZŠ

Prevence rizikových faktorů a chování dětí a dospívajících – pro SŠ, SOU a OÚ

Kurz protidrogové prevence pro MŠ

Kurz protidrogové prevence pro I. stupeň ZŠ

c) jednodenní

Prezentace programu „Free Teens“ – prevence rizikového chování dospělých – pro ředitele SŠ, SOU a U, okresní a školní metodiky prevence.

Násilí v rodinách a citové týrání, zanedbávání, sexuální zneužívání – pro pedagogy základního, středního a speciálního školství.

Děti cizích státních příslušníků (z uprchlických rodin) v institucích resortu školství- pro pedagogy základního, středního a speciálního školství.

Sté výročí úmrtí Antonína Dvořáka – pro pedagogické pracovníky základních škol, středních škol a ostatních školských zařízení .

Prezentace projektu zdravá škola – seminář je určen pro všechny zájemce z řad pedagogických pracovníků základních škol, středních škol a ostatních školských zařízení.

Výjezdový doplňkový kurz – 7. ZŠ Příbram – instruktážní předvedení přímé

Preventivní práce s dětmi ve třídách 1.stupně základní školy

Celkem se uskutečnilo 13 seminářů, kterých se zúčastnilo 382 frekventantů.

B) **Konference**

Konference „ Primární prevence sociálně patologických jevů“ pro ředitele , školní metodiky prevence, výchovné poradce ZŠ - dvoudenní

3. – 4. 6. 2004 Příbram

4. – 5. 10. 2004 Kutná Hora – na konferenci byly předány základní informace pro oblast primární prevence sociálně patologických jevů ze Středočeského kraje, MŠMT ČR, Ministerstva vnitra, České školní inspekce, FF UK Praha, PedF UK Praha , LF UK Praha a JČU České Budějovice.

Konference se celkem zúčastnilo 185 frekventantů.

C) **Soutěže pro školy a školská zařízení Středočeského kraje**

a) II. ročník výtvarné soutěže pro MŠ

b) I. ročník výtvarné soutěže pro I. stupeň ZŠ

c) III. ročník fotografické soutěže pro SŠ, SOU a U

d) I. ročník výtvarné soutěže ZvŠ, DVÚ, Dětských domovů

e) I. ročník literární soutěže pro SŠ, SOU a U

Soutěže vyhlašuje Středočeský kraj a organizace soutěží probíhá ve spolupráci se středisky volného času. Vyhodnocení soutěží provádí odborná komise. Slavnostní předávání cen vítězům probíhá na Krajském úřadu Středočeského kraje za přítomnosti představitelů kraje.

Cílem soutěží je podporovat děti a mládež účelně trávit volný čas a podporovat zájmovou činnost na školách a ve školských zařízeních kraje.

D) **Exkurze**

- a) Návštěva některých zařízení – Magdalena, Areál Včelník, Mníšek pod Brdy
Akce je zaměřena na získání poznatků a zkušeností z práce nestátní organizace v oblasti sekundární prevence.
Účast 35 frekventantů.

F) **Podpora rozvoje MPP na školách a ve školských zařízeních**

Realizace Minimálního preventivního programu vyplývá z těchto dokumentů :

- Metodický pokyn MŠMT ČR Č.j. 14514/2000 -51 k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
- Metodický pokyn MŠMT ČR Č.j. 28275/2000 – 22 k prevenci a řešení šikanování
- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2001 -2004
- Metodický pokyn MŠMT ČR Č.j. 10194/2002- 14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci postihu záškoláctví.

Realizace Minimálního preventivního programu je pro každou školu a každé školské zařízení závazná a od roku 1. 1. 2003 podléhá kontrole České školní inspekce. Krajská školská koordinátorka sociálně patologických jevů provedla hodnocení, evidenci a kontrolu Minimálních preventivních programů škol a školských zařízení Středočeského kraje. Ve spolupráci s okresními metodiky prevence byla předána školám a školským zařízením zpětná informace o kvalitě jejich Minimálního preventivního programu.

G) **Diagnostika a vzdělávání**

Ve spolupráci s Ústavem psychologického poradenství a diagnostiky, Brno byl proveden výcvik školních metodiků prevence SŠ, SOU a U Středočeského kraje v užívání metody DORIOS a výcvik na téma Šikana ve školním prostředí a práce s ní ve všech okresech Středočeského kraje.

- H) V rámci primární prevence byly podpořeny vlastní projekty a soutěže škol a školských zařízení:

Dětská scéna – soutěž dětských recitátorů a recitačních kolektivů

Soutěž oboru zámečnick – pro 2. roč. SOU

Předlékařská první pomoc – soutěž pro žáky 8. -9.tříd. ZŠ,

Učeň instalatér pro 5 škol Středočeského kraje,

O hliněnou píčku – pro děti MŠ, ZŠ, spec. a DDM ze slánské, kladenské oblasti a Prahy

Zelená stezska – Zlatý list – okresní kola

Pěvecké soubory – okresní přehlídka

Karlovarský skřivánek – okresní soutěž pro žáky a studenty ZŠ, SŠ a ZUŠ

Notička – soutěž pěveckých sborů speciálních škol

Wolkerův Prostějov – krajská soutěž sólových recitátorů, recitačních kolektivů a divadla poezie

- I) Středočeský kraj vyhlásil novou soutěž - **Orientační závod – „Chraň sám sebe i své kamarády“** – určenou pro žáky 4. - 5. tříd, 6. – 7. tříd základních škol ve zdravotědě, pravidlech silničního provozu, všeobecných znalostech a přehledu o

Středočeském kraji.

Uskutečnilo se 8 okresních kol a krajské finále v Mladé Boleslavi.

Ve Středočeském kraji je oblast primární prevence sociálně patologických jevů prováděna velice kvalitně. Dochází k vzájemné spolupráci mezi krajskou školskou koordinátorkou prevence a krajskou protidrogovou koordinátorkou Středočeského kraje. Velkým kladem je vytvoření Krajské protidrogové komise. Středočeský kraj má vysoce kvalitní Strategii protidrogové prevence na léta 2000- 2004.

Důležité je pořádání pravidelných pracovních schůzek okresních metodiků prevence sociálně patologických jevů, na kterých dochází k předávání informací i zkušeností z jednotlivých regionů a také zadávání společných úkolů v oblasti prevence, a tím dochází k vytváření koordinovaného systému jednotného působení na všech školách a školských zařízeních Středočeského kraje.

V praxi se nám osvědčuje tento model:

INFORMACE MŠMT ČR, MINISTERSTVA VNITRA, MINISTERSTVA
ZDRAVOTNICTVÍ, MINISTERSTVA PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, RADY VLÁDY
PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY, ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE ATD.

→→ KRAJSKÝ ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

→→ OKRESNÍ ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

(PRACUJÍCÍ NA PPP)→→ ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE SOCIÁLNĚ
PATOLOGICKÝCH JEVŮ .

Odbor školství, mládeže a sportu splnil úkoly v oblasti primární prevence sociálně patologických jevů vyplývající ze Národní strategie protidrogové politiky na období 2000 – 2004.